

Australië en Nederland

Waarom keerde Australië, dat zich aanvankelijk, tot in 1942, erkentelijk toonde voor de Nederlandse bijdrage in het voorkomen van een Japanse aanval op Australië en Nederland daarom toestond en behulpzaam was bij het treffen van voorzieningen voor een spoedige terugkeer van Nederland naar Indië na de overwinning op Japan, zich bij het einde van de oorlog zo onverwacht tegen een terugkeer van het Nederlandse gezag naar Nederlands Indië?

Voor de beantwoording van deze vraag kwam heel toevallig en precies op tijd het boek van de Australische geleerde Dr. Jack M. Ford: 'Allies in a Bind' ter beschikking. Uitgegeven in 1996, zonder de medewerking van de erkende uitgevers, mag blijken dat het onderwerp van het boek: 'De verhoudingen tussen Australië, Nederland en Nederlands Indië gedurende de Tweede Wereldoorlog' ook in Australië nog steeds zowel actueel als omstreden is.

Dr. Ford heeft van zijn boek een doorwrocht, maar toch goed leesbaar standaardwerk gemaakt, dat ook veel verklaart over de verhouding tussen Nederland, Engeland en Amerika. Door het boek van Dr. Ford ben ik in de gelukkige omstandigheid gekomen aan de bespreking van zijn voor Nederland zo opmerkelijke bevindingen een aparte paragraaf te wijden.

De bespreking gaat wat langer uitvallen omdat van uit Australië, naast de bevindingen van Dr. Ford, aanvullende (in Nederland onbekende of weggemoffelde?) gegevens beschikbaar kwamen; zie ook 'Nawoord' na dit Hoofdstuk. Met al deze bijkomende gegevens is het mogelijk in de bespreking van het boek van Dr. Ford hier en daar vertakkingen naar aangrenzende onderwerpen in te bouwen, onderwerpen die voor een goed begrip van de toenmalige toestanden in zuidoost Azië noodzakelijk zijn.

Uitgangspunt van Dr. Ford is, dat de grote geallieerde landen, Amerika en Engeland in het bijzonder, geen hoge dunk van Nederland hebben als land en van de Nederlandse weerbaarheid nog minder. Deze mening, welke gedeeltelijk een gevolg is van de altijd te verwachten neerbuigendheid van grote landen tegenover kleine landen, ondersteunden de Geallieerden in de Tweede Wereldoorlog ten aanzien van de Nederlandse weerbaarheid met de volgende feiten:
- In Europa had Nederland maar vijf dagen standgehouden tegen de Duitse inval en in die vijf dagen maar weinig weerstand

- geboden.
- Het bestaan van een vijfde kolonne in Nederland tijdens de inval en het optreden van de N.S.B. daarna leidde hier en daar in geallieerde kringen zelfs tot het voorzichtig uitgesproken vermoeden dat Nederland in het geheim met Duitsland samenheulde.
 - Het ontslag en de terugkeer van de ontmoedigde Minister President de Geer vanuit Londen naar Nederland in augustus 1940.
 - De voorbereiding en vorming van een Nederlandse S.S. vrijwilligers brigade voor de strijd van Duitsland tegen Rusland, welke brigade in 1943 tot een divisie van zo'n twintigduizend man zou uitgroeien.
 - Nederland had in de jaren vóór de oorlog de verdediging van Nederlands Indië flink verwaarloosd en tijdens de oorlog, ook in Nederlands Indië, maar weinig tegenstand geboden.

Tegenover deze feiten kan men van Nederlandse zijde uiteraard en terecht protesteren en daarnaast andere feiten met ook duidelijke tekortkomingen van de Geallieerden plaatsen om het tegengestelde van gebrek aan weerbaarheid en zeker aan inzet bij de verdediging van Nederland en Nederlands Indië te bewijzen. Windt u zich echter niet op; Dr. Ford doet zulks al voor ons t.a.v. Nederlands Indië, geheel vrijblijvend, zeer uitgebreid en goed onderbouwd.

Ondanks het geringe vertrouwen dat ook Australië in Nederland als bondgenoot stelde, werd deze mogelijke bondgenoot na de val van het Nederlandse moederland door Australië zeer duidelijk in woord en daad toegejuicht en werden na de val van Java de restanten van de Nederlands Indische strijdkrachten en van het koloniale bestuur met open armen in Australië ontvangen. Beide landen voelden zich in 1940 en eigenlijk daarvoor reeds zeer ernstig bedreigd door de oorlogszuchtige plannen van Japan. Een bondgenootschap tussen Nederland en Australië lag dus voor de hand.

Het is uitermate triest vast te stellen dat dit zo goed begonnen mogelijke bondgenootschap in de volgende oorlogsjaren niet tot werkelijkheid zou uitgroeien doch vanaf half 1942 zou afbrokkelen tot een bijna open vijandigheid tussen Nederland en Australië ten tijde van de Japanse overgave in augustus 1945.

Dr. Ford behandelt in zijn boek zeer uitgebreid het ontstaan en verval van dit mislukte bondgenootschap. Daarbij schroomt hij niet op een aantal duidelijke tekortkomingen aan de Australische kant te wijzen, n.l. kortzichtigheid in het beleid van de regering, bezitsdrang naar Nederlands grondgebied bij enkele fanatieke Australische politici en vooral het bekrompen Australische vreemdelingenbeleid. (Australië moest en zou blank blijven)

Maar ook aan Nederlandse zijde waren er tekortkomingen. Dr. Ford noemt deze ook maar, uit beleefdheid tegenover Nederland, spreekt hij daar zeer voorzichtig over. Zelf Nederlander zijnde, hoeft ik die voorzichtigheid uiteraard niet zo te betrachten. Dus, alhoewel ik niet buiten de feiten zal treden die Dr. Ford noemt, neem ik wel de vrijheid bij het vermelden van deze feiten mijn eigen woordkeuze te volgen.

Het optreden van de Nederlandse regering in oorlogstijd in Londen werd gekenmerkt door een hoge mate van behoudzucht, een angstvallige beduchtheid voor alles wat groter leek dan Nederland en door weinig snuggerheid inzake internationale verhoudingen en vooral de geschiedenis van deze verhoudingen. Deze mening, ruim vijftig jaar later uitgesproken door een stuurmansleerling aan de wal, mag men misschien een ondoordachte verwaandheid noemen, feit blijft dat de oeroude Nederlandse wijsheid: 'beter een goede buur dan een verre vriend' door de Nederlandse regering in Londen ten aanzien van Australië niet in de praktijk is gebracht.

Gun mij de gelegenheid bovenvermelde verwijten tegen de Nederlandse regering in Londen te onderbouwen.

-behoudzucht. Het rapport van 'De Commissie Visman'. Dr. Ford bespreekt in zijn boek uitvoerig het ontstaan, de werkwijze en de aanbevelingen van de Commissie Visman, de Nederlands Indische commissie die in september 1940 van de Nederlandse regering in Londen de opdracht kreeg, te onderzoeken welke gedachten er in Nederlands Indië onder alle lagen van de bevolking (uitgezonderd de extremisten) leefden met betrekking tot de verhouding die tussen Nederland en Nederlands Indië zou moeten ontstaan wanneer de oorlog tegen Duitsland eenmaal zou zijn gewonnen. Dr. de Jong rept in zijn boek over 'Het Koninkrijk in Oorlogstijd' in het betreffende hoofdstuk met geen woord over de Commissie Visman, zelfs de naam Visman ben ik niet tegengekomen! De naam van Dr. Visman en zijn rapport (dus het rapport moet in Londen bekend geweest zijn!) duiken pas veel later als terloops en zonder enige toelichting op, weggemoffeld in een voetnoot, bij de conferentie van San Francisco in januari 1945.

Hier klopt iets niet. Dr. Ford en Dr. de Jong zijn beide toegewijde en zorgvuldige wetenschappers. Hoe komt het dat Dr. de Jong de aangelegenheid niet behandelt?

De na de oorlog door pseudo-intellectuelen in Nederland naar voren gebrachte mening dat de kwaliteit van het rapport Visman niet uitging boven de kwaliteit van bijvoorbeeld maar een Nippo onderzoek naar de vraag naar karnemelk en slagroom in de Zaanstreek is klinkklare onzin. De Commissie Visman werd door de Nederlands regering Gerbrandy op voordracht van de Nederlands Indische regering benoemd en het rapport van de Commissie werd in februari/maart 1942, kort voor de val van Java, bij de regering in Londen ingediend. Ondanks het feit dat slechts enkele exemplaren van het rapport Londen bereikten, had de Nederlandse regering aldaar over dit belangrijke rapport een formeel standpunt dienen in te nemen; verwerpen of aanvaarden met of zonder wijzigingen en/of aanvullingen. Niets van dit alles is klaarblijkelijk geschied, anders had Dr. de Jong zulks zeker vermeld. Heel bijzonder; de naoorlogse parlementaire enquêtecommissie kende de naam Visman evenmin.¹⁾

¹⁾ Als posthume erkenning voor gedegen werk volgen hieronder de namen van de leden van de 'Commissie Visman': Dr. F.H.Visman, voorzitter; Mr. K.L.F. Enthoven; Professor W.F. Wertman; Mr. Todoenggelar Mr. R.H. Soejono; Professor R. Soepomo; Mr. Ong Swan Toe, leden.

Ook de kritiek dat de 'Commissie Visman' en achter haar de rechterlijke macht in Nederlands Indië vooringenomen zou zijn geweest inzake een onpartijdige raadpleging van de Nederlands Indische samenleving raakt evenmin kant nog wal. Deze kritiek is in feite een grove belediging van de Nederlands Indische samenleving. Men zou kunnen zeggen: 'Zoals de waard is zo vertrouwd hij zijn gasten'. Op de aanbevelingen van de 'Commissie Visman' kom ik verderop nog terug.

Nogmaals de vraag: Hoe komt het dat Dr. de Jong de 'Commissie Visman' en haar rapport niet behandelt? Laat ons voorshands maar aannemen dat het rapport Visman als te vooruitstrevend door de behoudzuchtige regering in Londen, weliswaar bekend, maar toch onder de mat geschoven is. En nu maar hopen dat er niet iets ernstigers gebeurd is..

-bedeedsheid. Was het niet 'Mr. Winston Churchill himself' die in een ogenblik van vertwijfeling uitriep: "Er zit maar één vent in de Nederlandse regering in Londen en dat is Koningin Wilhelmina!"

-snuggerheid inzake buitenlandse betrekkingen. Als je na drie handelsoorlogen, opgedrongen door de Engelsen, in de zeventiende eeuw, een vierde handelsoorlog in de achttiende eeuw en gedurende de gehele negentiende eeuw voortdurend begerige blikken van de Engelsen vanuit Malaka naar Sumatra hebt ondergaan. Als je dan in de twintigste eeuw nog zo onnozel bent om een goed doordacht eigen maritiem verdedigingsplan voor Java, met helaas te beperkte middelen (de politiek van het gebroken geweertje) zonder enige garantie tot een tegenprestatie prijs te geven om je vervolgens geheel ondergeschikt te maken aan een zinloze verdediging van de zogenaamd onneembare vesting Singapore onder een waardeloos en onbekwaam Engels opperbevel, dan ben je toch wel een driedubbel doorgehaalde sukkel in het kwadraat, een echte Rip van Winkle (zie pag.132). In de Gouden Eeuw zou zo iets nooit gebeurd zijn.

Wat had dan volgens de eerder genoemde stuurmansleerling de Nederlandse regering in Londen voor haar betrekkingen met de Geallieerden moeten doen? Wel, Nederland had direct na de val van Java in maart 1942 via haar regering het formele standpunt aan de Geallieerden bekend moeten maken dat: 'Nadat Japan in zuidoost Azië verslagen zal zijn, maakt Nederland er aanspraak op in staat te worden gesteld, zo spoedig mogelijk recht en orde onder Nederlands gezag in Nederlands Indië te herstellen. Na een periode van voorlopig herstel (één of anderhalf jaar) zal de toekomstige plaats van Nederland, van Nederlands Indië en de andere Nederlandse koloniën in de volkerengemeenschap op basis van het wederzijds erkende recht op zelfbeschikking, middels een Rijksconferentie, indien gewenst onder toezicht of in aanwezigheid van derden worden bestudeerd en vastgelegd'.

Voor de toelichting op en ondersteuning van dit standpunt had de Nederlandse regering, voor wat Nederlands Indië betreft, voldoende aanknopingspunten uit het rapport Visman naar voren kunnen brengen o.a. de opmerking dat van alle koloniale gebieden in de wereld Nederlands Indië met grote voorsprong het verst op weg was naar zelfbestuur. En ook, dat in geen enkele kolonie in de wereld, waar dan ook, zulke vooruitstrevende voorzieningen voor het welzijn van de lokale bevolking golden als juist in Nederlands Indië.

Deze standpuntverklaring is niet zo maar een stukje betweterij achteraf. Nee, gedurende het gehele jaar 1942 is er bij de Nederlandse regering in Londen door bekwame en integere mensen uit eigen kring op aangedrongen een dergelijke standpuntverklaring, hetzij afgezwakt of soms zelfs versterkt (onafhankelijkheid!) te doen uitgaan. De Nederlandse regering bracht het echter niet verder dan de befaamde, maar toch weer vage, zeven december verklaring van Hare Majesteit de Koningin. De drie Geallieerden, Australië, Engeland en Amerika hoorden Hare Majesteit beleefd aan, waarna elk van deze Geallieerden een eigen streven met betrekking tot de toekomst van Nederlands Indië begon te ontwikkelen.

Uit deze drie strevingen volgden een aantal, meestal geheime plannen; plannen die elkaar doorkruisten, waaruit weer wrijving en zelfs onenigheid tussen de Geallieerden voortkwam; maar wel allemaal plannen gericht op de volledige uitschakeling van Nederland in zuidoost Azië. Nederland kon na het verraad en door de blunders van Engeland toch niets meer terugdoen. Nederland had in de ogen van Engeland, Amerika en Australië afgedaan, was een gepasseerd station.

Door de warrigheid onder de Geallieerden over de toekomst van Nederlands Indië kwam het zelfs zover dat toen Japan zich in augustus 1945 onvoorwaardelijk aan de Geallieerden overgaf, er over de toekomst, zelfs de naaste toekomst van Nederlands Indië niets beslist was.

Nadien is er van Amerikaanse zijde wel eens beweerd dat de overgave van Japan zo plotseling kwam dat er onverwacht een beleidsvacuüm over Nederlands Indië ontstond. Deze mening is dom en naïf. Nog geen half jaar te voren hadden de Amerikanen met eigen ogen op de Filipijnen de chaos en de vernielingen kunnen aanschouwen die de Japanners achterlieten wanneer zij zich uit een bezet gebied moesten terugtrekken.

Bij de overgave van Japan waren er nog zo'n driehonderdvijftigduizend goedbewapende Japanse strijdkrachten in Nederlands Indië. Ondanks de onvoorwaardelijke overgave van Japan, of juist daardoor, was zonder meer te verwachten dat deze krijgsmacht in haar teleurstelling over de geleden nederlaag zich zou gaan uitleven in chaos en vernieling; dat doen alle verliezers van een oorlog (ook Engeland!). De plotselinge overgave van Japan schiep dus niet een beleidsvacuüm in en over Nederlands Indië, maar een regelrechte noodtoestand, waarin zo snel mogelijk had moeten worden ingegrepen. De aangewezen organisatie om een plotselinge noodtoestand het hoofd te bieden, is natuurlijk een militaire organisatie. Alleen de Amerikanen beschikten in zuidoost Azië over een daartoe uitgeruste organisatie.

Dat Amerika deze organisatie niet in Nederlands Indië heeft ingezet, om welke reden dan ook, diskwalificeert, naar mijn mening, Amerika volledig voor enig moreel leiderschap in de wereld in de zin van de Verenigde Naties. Het feitelijke leiderschap van Amerika in de wereld kwam door dit falen louter te berusten op bruut geweld. Met bruut geweld alleen kom je in deze wereld echter niet zo ver; getuige Hitler Duitsland en Stalin Rusland.

*

De Stuurmansleerling aan de wal gaat verder. Na de

formele standpuntverklaring van de Nederlandse regering had aan alle bestuursorganen van het Koninkrijk buiten Nederland de opdracht gegeven moeten worden dat met betrekking tot Nederlands Indië alle aandacht gericht diende te zijn op het herstel van een Nederlandse krijgsmacht in Australië voor de bevrijding van Nederlands Indië met in haar zog een organisatie als de Nica voor de opvang van de eerste noden van de burgerbevolking. Genoemde organen zouden zich in geen geval met de voortzetting van het Koninkrijk na de beëindiging van de oorlog met Japan mogen inlaten. Voor zover die voortzetting ter sprake mocht komen, dienden de bestuursorganen te verwijzen naar de bekende standpuntverklaring van de regering en verder geen gezeur, punt uit.

Daarna had de Minister President van Nederland met zijn minister van buitenlandse zaken en een zo bekwaam mogelijke delegatie een bezoek moeten brengen aan zijn ambtgenoot in Australië om de grondslagen te bespreken voor een mogelijke regionale samenwerking tussen Australië en Nederland.

In die grondslagen had Nederland de rechtmatige bezorgdheid van Australië met betrekking tot de verdediging van haar grondgebied vooral van de noordgrens daarvan, als bespreekbaar moeten erkennen. Dan zou in die grondslagen moeten worden vastgelegd dat de door Nederland in Australië te vormen strijdmacht zou opgaan in of op zijn minst nauw samenwerken met de Australische strijdkrachten. Een zelfde afspraak zou ook moeten gaan gelden met betrekking tot de hulpbronnen.

Ik maak mij sterk dat de Nederlandse Minister President in Australië een gretig gehoor voor zijn plan zou hebben gevonden en met duidelijke toezeggingen van Australië voor volledige steun aan een Nederlandse aanwezigheid in Nederlands Indië, op zijn minst tot na het herstel van recht en orde in dat gebied, naar Londen zou zijn teruggekeerd.

Deze politieke grondslagen hadden in een reeks te volgen besprekingen op ambtelijk en militair niveau uitgewerkt kunnen worden in concrete afspraken met betrekking tot al die terreinen van gemeenschappelijk belang en tot de instelling van een gemeenschappelijke commissie om deze afspraken na te leven. In die commissie had Nederland een zware vertegenwoordiging moeten plaatsen van loyale diplomaten en deskundigen, desnoods met uitkaming van Nederlandse ambassades elders. Deze vertegenwoordiging had later kunnen uitgroeien tot de kern van een Nederlands Indische regering in ballingschap in Australië.

Een volstrekt loyale Nederlands Indische regering in ballingschap in Australië had enerzijds de behoudzuchtige houding van de Nederlandse regering in Londen tot een meer eigentijdse en ten aanzien van Nederlands Indië meer opbouwende houding kunnen aansporen. Anderzijds had deze regering in ballingschap de, na de val van Java overgekomen minder loyale Nederlanders in toom kunnen houden, desnoods de mond snoeren. Bij deze minder loyale Nederlanders denk ik vooral aan vertegenwoordigers uit de Indische 'stuwbeweging' als misschien Dr. van Mook en zeker aan professor van der Plas, die beiden veel te veel ongemachtigd hun eigen opvattingen over de voortzetting van het Koninkrijk na de oorlog naar

voren brachten en nastreefden.

Nogmaals, achteraf bezien is het natuurlijk eenvoudig beweringen als bovenstaand op papier te zetten. Feitelijk bezitten zij dan ook geen enkele waarde. Anderzijds maken zij wel duidelijk dat, zonder iets ten nadele van de in Australië aanwezige loyale Nederlandse diplomaten en deskundigen te willen beweren, het ontbreken van een krachtige en vooral eensgezinde Nederlandse vertegenwoordiging in Australië tijdens de Tweede Wereldoorlog als een grote tekortkoming van de Nederlandse regering in Londen moet gelden. Deze blunder, waaraan toe te voegen de fatale onderschatting van de door Japan aan te richten chaos in Nederlands Indië na een Japanse nederlaag, komt zelfs nu, na al die jaren, over als een zelfopgelegd brevet van onvermogen.

Veel narigheid in de verhouding tussen Nederland en Australië na de val van Nederlands Indië is ontstaan uit de volgende omstandigheden:

- Australië was gastland, Nederland alleen maar gast.
- Australië kende een benepen, racistisch getint vreemdelingen beleid. Australië moest en zou blank blijven.
- het daarentegen in bepaalde gevallen vrijpostig en ook eigenmachtig optreden van de Nederlands Indische regering in ballingschap met name bij het toelaten van niet blanke Nederlanders.
- de niet te ontkennen zucht tot gebiedsuitbreiding van enkele fanatieke Australische politici, alsof het nog onontgonnen continent Australië niet groot genoeg zou zijn voor die enkele miljoenen Australiërs die er destijds woonden.
- een soms (anderen menen vaak) niet te ontkennen hooghartigheid aan de Nederlandse kant, zoals bijvoorbeeld de overdreven luxe in het van de Amerikanen overgenomen kamp Columbia, de latere zetel van de Nederlands Indische regering in ballingschap. Bij deze overname werd nota bene geen genoeg genomen met de door de Amerikanen reeds ingebrachte luxe in dat kamp. Daarnaast werden bovendien niet altijd noodzakelijke verfraaiingen aangebracht. Luxe op zich is niet zo erg, soms echter leidt luxe tot onverschilligheid en zelfoverschatting en dat is wel erg.
- de befaamde Nederlandse krenterigheid en bureaucratie die in voorkomende gevallen zelfs de Australische prestaties op dit gebied overtrof.

*

Dr. Ford gaat in zijn boek op al deze en andere zaken uitvoerig en zeer omzichtig in. Daardoor leert de lezer geleidelijk hoe het drama tussen Nederland en Australië in de Tweede Wereldoorlog zich onontkoombaar richt op het punt waarop Australië Nederland feitelijk de deur wijst en elke vorm van medewerking tot herstel van orde en gezag in Nederlands Indië door Nederland na de val van Japan opzegt.

Tot zover verschilt het boek: 'Allies in a Bind' niet van andere geschiedenisboeken over de samen(tegen)werking tussen de Geallieerden gedurende de Tweede Wereldoorlog. Het boek: 'Allies in a Bind' bezit echter nog een andere kwaliteit dan alleen een uitvoerig verslag van hetgeen zich

op regeringsniveau tussen Nederland en Australië afspeelde, een kwaliteit die veteranen uit de Tweede Wereldoorlog zeker zal aanspreken en waarvan ik vermoed dat zij de ware aanleiding werd voor Dr. Ford om zijn boek te schrijven.

Dr. Ford was opgevallen dat Nederland in Australië een niet al te beste naam geniet, beschouwd wordt als maar een tweederangs natie, terwijl hem als geschiedkundige bekend is dat Nederland kan bogen op een grote en grootse geschiedenis met vele waardevolle bijdragen aan het huidige welzijn in de wereld. Echter, zoals het dan met de publieke opinie, ook in Australië, gaat, worden dan door zo'n algemeen oordeel gemakshalve alle goede eigenschappen vergeten en worden de betrokkenen, in dit geval alle Nederlanders, maar snel over één kam geschoren met een oordeel als: een niet geliefd volk van krenterige laffaards, die in de Tweede Wereldoorlog noch in Nederland, noch in Nederlands Indië iets presteerden en wegliepen voor de vijand.

Dr. Ford was deze grove beoordeling, veroordeling toch te machtig, want hij kent vele oorlogsverhalen over Nederlanders die van grote moed, vindingrijkheid en doorzettingsvermogen van de betrokkenen getuigen. Zijn speurtocht naar de waarheid in deze bracht Dr. Ford tot de ontdekking en overtuiging dat onder de dikke, officiële en saaie laag van regeringsbetrekkingen tussen Nederland en Australië een groot terrein van oorlogshandelingen door onderdanen van Nederland schuil gaat waarin die onderdanen wel hun mannetje of vrouwtje stonden, maar hun goede daden werden door de heersende politieke omstandigheden in het verdomhoekje gedrukt.

Het hoofddoel van Dr. Ford met zijn boek: 'Allies in a Bind' is, nogmaals naar ik vermoed, om deze positieve ervaringen omtrent Nederlanders naar voren te halen en de Australische bevolking te tonen, dat wat de wederwaardigheden tussen de regeringen van Australië, Nederland en Nederlands Indië (en ook met Amerika en Engeland) geweest mogen zijn, Jan soldaat, Kees de matroos (ook van de koopvaardij!) en Piet de vliegenier en al die vrouwen naast en achter hen zich in vele gevallen met grote heldenmoed en bekwaamheid voor vaderland en vorst hebben ingezet. Dr. Ford vindt het dan ook zeer onterecht om in Australië en elders in de wereld over Nederlanders in het algemeen te spreken als maar over een tweederangs volkje van krenterige laffaards.

Natuurlijk, ook aan Nederlandse kant kwamen kleine en heel kleine helden voor. Denk maar eens aan al die officieren die in Nederland hun eed van trouw aan de Koningin verbraken om een Duitse krijgsgevangenschap te ontlopen. Tegenover deze heel kleine helden staat echter een groot leger van echte helden en heldinnen, die Dr. Ford met genoegen in het zonnetje zet. Of het nu gaat om de ondergang van de Nederlandse vloot in de slag om Java of over Jan soldaat die met zijn maat patrouille loopt in dessa of jungle, talloos zijn de getuigenissen, ook van hooggeplaatste buitenlanders, die uit eigen ervaring spreken als zij menen: 'die Nederlanders mogen dan soms een vreemd en eigengereid volkje lijken, als puntje bij paaltje moet komen, doen zij in een oorlog dingen waarvoor menige andere mogendheid zijn petje mag afnemen.

Nederland mag blij zijn dat Dr. Ford zijn boek: 'Allies in a Bind' schreef.